

De University of Groningen Business School (UGBS) heeft voor de Provincie Limburg een maatwerk in-company programma ontwikkeld. Vorig jaar heeft een succesvolle eerste editie plaatsgevonden en de tweede editie die deze winter gaat starten is geüpdatet met de nieuwste inzichten en heeft een uitbreiding gekregen met een geavanceerd programma. Ook is er nog meer ruimte voor de eigen casuïstiek uit uw eigen werkveld en de Limburgse situatie.

Succesvolle energietransitie bij de Provincie Limburg

Regionale toepassing van de nieuwste multidisciplinaire kennis en inzichten over de energietransitie

Opzet programma:

- Basisprogramma van 4 modules
- Geavanceerd programma van 6 modules.
- Interactieve modules van elk 1 dag
- Keuze uit basis en geavanceerde modules
- Mogelijkheid om te kiezen voor 1 of meerdere modules
- Nieuwste inzichten uit wetenschap en praktijk
- Op locatie bij de Provincie Limburg
- Casuïstiek uit Limburgs werkveld

Basisprogramma

Het basisprogramma is geschikt als u op zoek bent naar een goede basiskennis van energietransitie die u meeneemt in alle facetten van de complexiteit van het thema. U hebt er (vaak) zijdelings mee te maken maar het is niet u dagelijkse werk. U bent geïnteresseerd in het thema van de energietransitie op persoonlijk of zakelijk vlak en wilt begrijpen wat er speelt.

Module 1 | Introductie energietransitie

Wat is precies het speelveld als we het hebben over de energietransitie en waarin zit hem de complexiteit? In deze module krijgt u een introductie op het thema en gaan we in op de verschillende perspectieven. Er is aandacht voor het nationale en internationale perspectief. Wat is het beleid in Nederland, maar ook in Europa? U gaat in een interactieve groepssetting ook zelf aan de slag met de vraag welke vraagstukken er spelen in de Provincie Limburg.

Module 2 | Energiealternatieven van nu en in de toekomst

Bekende alternatieve manieren van energieopwekking zijn zon en wind, groen gas en waterstof, maar ook kernenergie. Hoe werken deze niet-fossiele alternatieven precies en welke technieken zijn er verder in ontwikkeling? U krijgt in deze module inzicht in de gehele energie-mix.

Module 3 | De rol van overheid in de energietransitie

Hoe beïnvloeden overheden energiesystemen? U leert over de werking van energiemarkten en energiesystemen en hoe energienetwerken technisch, juridisch en economisch zijn georganiseerd. Vanuit bestuurskundig en juridisch perspectief kijken we naar de rollen en impact van overheden (gemeenten, provincies, het Rijk, de EU) en in het bijzonder van de Provincie Limburg. We verkennen vraagstukken, zoals bijvoorbeeld de overbelasting van ons stroomnet en uitdagingen waar de Provincie Limburg voor staat. We verkennen een casus die speelt in Limburg.

Module 4 | Maatschappelijke organisaties en hun (regionale) impact

Maatschappelijke organisaties, zoals energiecoöperaties, zijn naast overheden en bedrijven belangrijke spelers in de energietransitie. Hoe zijn zij opgezet en welke rol kunnen zij spelen? Wat zijn de consequenties van wat individuele spelers doen? Wat betekent dit voor de ruimtelijke inbedding? We kijken naar de regionale energiestrategieën (RES 2.0) van Noord- & Midden-Limburg en Zuid-Limburg en passen de nieuwe kennis toe. De modulereeks wordt afgerond en de deelnemers ontvangen een certificaat.

Geavanceerd programma

Het geavanceerde programma is geschikt voor hen die in hun dagelijks werk al veel met de energietransitie te maken hebben, bijvoorbeeld beleidsmedewerkers of programmamanagers die nog beter willen begrijpen welke krachten er spelen in het werkveld. We belichten de energietransitie multidisciplinair zodat u een goed beeld krijgt van alle belangen en stakeholders en hoe die op elkaar ingrijpen. Daarnaast zijn er 2 extra modules die dieper ingaan op de warmtetransitie en de maatschappelijke aspecten van de energietransitie.

Module 1 | Introductie energietransitie

Wat is precies het speelveld als we het hebben over de energietransitie en waarin zit hem de complexiteit? In deze module introduceren we het thema en verkennen we wat er in Limburg al gerealiseerd is. We gaan dieper in op de verschillende perspectieven. Er is aandacht voor het nationale en internationale perspectief. Wat is het beleid in Nederland, maar ook in Europa, of daarbuiten? U gaat in een interactieve groepssetting ook zelf aan de slag met de vraag welke vraagstukken er spelen in de Provincie Limburg.

Module 2 | Energiealternatieven van nu en in de toekomst

Bekende alternatieve manieren van energieopwekking zijn zon en wind, groen gas en waterstof, maar ook kernenergie. Wat zijn de nieuwste ontwikkelingen van de verschillende technieken? Wat is er verder in ontwikkeling? U krijgt in deze module een update van de gehele energie-mix.

Module 3 | De rol van overheid in de energietransitie

Hoe beïnvloeden overheden energiesystemen? U leert over de werking van energiemarkten en energiesystemen en hoe energienetwerken technisch, juridisch en economisch zijn georganiseerd. Vanuit bestuurskundig en juridisch perspectief kijken we naar de rollen en impact van overheden (gemeenten, provincies, het Rijk, de EU) en in het bijzonder van de Provincie Limburg. We verkennen vraagstukken, zoals bijvoorbeeld de overbelasting van ons stroomnet, kijken naar de mogelijkheden van congestiemanagement en gaan dieper in op de uitdagingen waar de Provincie Limburg voor staat. Ook kunt u uw eigen casus inbrengen.

Module 4 | Warmtetransitie en regionale strategie (RES 2.0)

Zowel voor huishoudens als voor de industrie gelden dezelfde vragen: hoe kan de warmtevraag omlaag en welke nieuwe warmtevoorzieningen kunnen ingezet worden? Voor huishoudens kijken we wat er al is gebeurd aan isolatie, wat er nog kan gebeuren en hoe. De technische oplossingen voor warmtevoorzieningen voor huishoudens komen aan bod, zoals warmtepompen, gebruik van waterstof en warmtenetten. Voor de industrie kijken we naar warmte-koude technieken en op welke manieren van energiebesparing er mogelijk zijn. Afsluitend passen we het geleerde toe op de regionale vraagstukken (RES 2.0) van de Provincie Limburg.

Module 5 | Draagvlak voor en acceptatie van de energietransitie

Op welke manier zijn consumenten of huishoudens aan te zetten tot gedragsverandering op het gebied van energiegebruik? Hoe groot is het draagvlak en in hoeverre accepteren consumenten de energietransitie? Er is hierin een rol voor meerdere spelers: energieproducenten (groot- en kleinschalig), energiegebruikers (groot en klein) en netbeheerders. De nieuwe kennis uit deze module passen we vervolgens toe op vraagstukken van de Provincie Limburg.

Module 6 | Maatschappelijke organisaties en hun (regionale) impact

Maatschappelijke organisaties, zoals energiecoöperaties, zijn naast overheden en bedrijven belangrijke spelers in de energietransitie. Hoe zijn zij opgezet en welke rol kunnen zij spelen? Wat zijn de consequenties van wat individuele spelers doen? Wat betekent dit voor de ruimtelijke inbedding? We kijken naar de regionale energiestrategieën (RES 2.0) van Noord- & Midden-Limburg en Zuid-Limburg en passen de nieuwe kennis toe. De modulereeks wordt afgerond en de deelnemers ontvangen een certificaat.

Kerndocent Machiel Mulder is hoogleraar Energie-economie aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij onderzoekt het functioneren van energiemarkten en energiebeleid en geeft veelvuldig zijn visie hierover in diverse media.

Onlangs is zijn tweede boek verschenen *Energietransitie; eerst snappen, dan doen* waarin hij de lezer meeneemt in een zoektocht naar de economische samenhangen tussen verschillende energiesystemen (zoals gas, elektriciteit, warmte en waterstof) en hoe deze worden beïnvloed door verschillende typen maatregelen.

meer informatie

Drs. Andrea Poelstra-Bos
Opleidingsadviseur

T: (+31) 050 36 33 943
M: (+31) 06 21 51 12 96
E: a.d.poelstra-bos@rug.nl

University of Groningen Business School

De University of Groningen Business School (UGBS) ondersteunt executives in hun verdere professionele ontwikkeling. Zowel uw persoonlijke groei als het succes van uw organisatie is hierbij van groot belang. Wij doen dit vanuit de overtuiging dat wetenschappelijke inzichten waardevol zijn in iedere fase van de carrière van een professional. Door vraagstukken vanuit een multidisciplinaire invalshoek en vanuit verschillende persoonlijke zienswijzen te bekijken, zoeken we naar nieuwe mogelijkheden en denken we vooruit. Tegelijkertijd bouwen we zo samen met u sterke netwerken rond bedrijfskundige en economische vraagstukken.

Onze opleidingen dagen u uit om vooruit te denken, het beste uit uzelf te halen en blijvend impact te maken.

connecting for impact

www.rug.nl/ugbs-energy-limburg